

Sygn. akt III Ca 1748/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w G. III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2019 r. w G.

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko T. Ś. (Ś.)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 4 kwietnia 2018 r., sygn. akt II C 264/18

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Leszek Dąbek

Sygn.akt III Ca 1748/18

UZASADNIENIE

Powód M. D. żądał rozpoznania w sprawie w postępowaniu nakazowym i zasądzenia na jego rzecz od pozwanego T. Ś. kwoty 2.215zł z wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 04 2015r. oraz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdził, że strony zawarły umowę pożyczki, która została zabezpieczona wekslem własnym in blanco wystawionym w dniu 9 12 2014r.

Wobec nie dokonania spłaty „zaciągniętej umowy„ powód wezwał pozwanego do wykupienia weksla opiewającego na kwotę 2.215zł z terminem płatności na dzień 1 04 2015r. Uzasadniając wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym podnosił, że „dochodzi roszczenia pieniężnego przeciwko zobowiązanemu z weksla należycie wypełnionego, którego prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości”.

Sąd Rejonowy w G. sporządził w dniu 29 05 2017r, nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym polecił pozwanemu zapłacić dochodzone należności.

Pozwany T. Ś. wniósł zarzuty od nakazu zapłaty w których zaskarżył nakaz zapłaty w całości oraz wniósł o zasądzenie na jego rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu.

Przyznał, że zawarł z powodem umowę pożyczki na kwotę 100zł i podpisał weksel in blanco w celu zabezpieczenia roszczeń oraz zarzucił, że z uwagi na ciężką sytuację finansową nie spłacił długu w terminie. Podnosił, że udał się do kontrahenta, gdzie dowiedział się, iż są naliczane odsetkiienne, po czym dostał wezwanie do stawienia się w K. w celu wykupienia weksła wystawionego na kwotę 2.215zł, której nie był w stanie zapłacić.

Sąd Rejonowy w G. w wyroku z dnia 4 04 2018r. uchylił nakaz zapłaty oraz oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia stwierdził, że wierzyciel posiadający prawidłowo wypełniony weksel jest w pozycji uprzywilejowanej, gdyż roszczeń może dochodzić nie tylko w postępowaniu zwykłym ale również „może skorzystać z postępowania nakazowego”. Następnie przywołał poglądy prawne zawarte we wskazanych w uzasadnieniu wyroku orzeczeniach sądów, zgodnie z którymi jeżeli zobowiązanie wekslowe ważne wystawca weksła może - wobec braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na stosunku podstawowym i wtedy spór przenosi się „na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Podobna sytuacja zachodzi również wtedy, gdy wierzyciel dochodząc w wierzytelności wekslowej w pozwie, oprócz powołania się na treść weksła, również odwołał się do zobowiązania podstawowego i przytacza fakty oraz dowody uzasadniające istnienie dochodzonego roszczenia w ramach tego stosunku. W takim wypadku, gdy okaże się, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje, sąd musi rozpoznać żądanie wynikające z drugiej, dodatkowej podstawy przytoczonej przez powoda. Wskazał, że pozwany (w zarzutach) a powód (w pozwie) odnosił się do łączącego ich stosunku podstawowego i uznał, że w tej sytuacji w sprawie dopuszczalne było rozpoznanie dochodzonych roszczeń w ramach tego stosunku. Ustalił „na podstawie zgromadzonego w sprawie dowodowego”, że strony zawarły umowę pożyczki i przyjął, że w tej sytuacji powód powinien wykazać istnienie po stronie pozwanego zadłużenia w dochodzonej wysokości. Podkreślił, że strona powodowa nie tylko nie przedstawiła podstawowej umowy wiążącej strony ale nawet „w bliższy sposób nie opisała jej warunków, a także nie wykazała, ani nie wyjaśnił, jakiego rodzaju należności składają na dochodzoną kwotę oraz nie wskazał, „z jakiego tytułu należność została wpisana jako suma wekslowa i co się na nie składa”. W konkluzji ocenił, że „żądanie pozwu podlega negatywnej ocenie” i z tej przyczyny orzekł jak w sentencji. O kosztach orzekał stosując regulację art. 98 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżył powód M. D., który wnosil o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, bądź jego chylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucił, że przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia naruszono prawo procesowe, co miało wpływ na wynik sprawy, a to regulacje art. 5 k.p.c. i art. 210 k.p.c. poprzez przeniesienie sporu ze stosunku prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego w sytuacji, gdy można było tak uczynić wyłącznie poprzez podniesienie takiego żądania/ zarzutu przez stronę, co w konsekwencji naruszyło zasadę równości stron w procesie.

Ponadto zarzucał, że naruszono prawo materialne, regulację art. 17 ustawy z dnia 28 04 1936r. - Prawo wekslowe (Dz.U. 1936r., nr 37, poz. 282 z późniejszymi zmianami) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przeniesienie sporu ze stosunku prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku cywilnoprawnego i uznanie, że spór pomiędzy stronami toczył się w oparciu o stosunek podstawowy, przez co miały do niego zastosowanie ograniczenia obrony wynikające z przywołanych przepisów oraz pominięcie, że zakres zobowiązania wekslowego jest oceniany według treści podpisanego „dokumentu weksła” oraz że strona jest pozbawiona możliwości podnoszenia wobec wierzyciela wekslowego zarzutów opartych na stosunkach osobistych z wystawcą weksła lub jego poprzedniego posiadacza.

W uzasadnieniu apelacji między innymi podnosił, że pozwany „w zarzutach nawet nie zgłosił żądania rozpoznania sprawy w oparciu o stosunek podstawowy” i Sąd dokonała tego przekształcenia z urzędu co jest niedopuszczalne i tym samym dopuścił się naruszenia przepisów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powód uzasadniając wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym twierdził, że „dochodzi roszczenia pieniężnego przeciwko zobowiązanemu z weksla należycie wypełnionego, którego prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości”.

Równocześnie jednak w pozwie przywołał łączącą strony umowę pożyczki, której nie wykonanie przez pozwanego miało stanowić podstawę do wypełnienia weksla.

Pozwany w toku postępowania nie kwestionował, że sporządził wypełniony przez skarżącego weksel oraz między innymi zarzucił, że „naliczone zostały zbyt duże odsetki” (oprócz tego zarzucił, że z uwagi na trudną sytuację materialną nie jest w stanie zapłacić dochodzonych należności).

Dlatego - na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Rejonowy - spór w niniejszej sprawie po stronie pozwanej przeniósł się na płaszczyznę łączącego strony stosunku prawa cywilnego (stosownie do regulacji art. 210 § 2 k.p.c. obligowało to powoda do złożenia oświadczenia odnośnie zarzutów pozwanego, co jednak nie jest równoznaczne z modyfikacją podstawy faktycznej powództwa), a w przypadku powoda mogą zachodzić uzasadnione przypuszczenia, że w przypadku nie uwzględnienia powództwa na podstawie weksla powód domaga się zasądzenia dochodzonych roszczeń na podstawie podstawowego „podstawowego stosunku” (umowy pożyczki).

Przypuszczenia te powinny były jednak zostać w sposób jednoznaczny wyjaśnione - przed przystąpieniem do rozpoznania sprawy po wniesieniu przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty - w drodze odebrania w tej kwestii od powoda stosownego oświadczenia (w oparciu o regulację art. 212 § 1 zd. 1 k.p.c.), a co najmniej należało zwrócić mu uwagę na to, że zasadność dochodzonych roszczeń będzie także rozpoznawana na podstawie tego stosunku (w oparciu o regulację art. 212 § 2 k.p.c.), co obliguje go do uzupełnienia w tym kierunku podstawy faktycznej powództwa, zaferowania Sądowi dowodów na sporne pomiędzy stronami okoliczności oraz przedłożenia stosownych wyliczeń.

Z tego obowiązku Sąd Rejonowy się nie wywiązał, naruszając przez to przywołane regulacje prawne, co miało wpływ na wynik sprawy.

W następstwie tego nie została bowiem w sposób należyty ustalona istota sprawy, a to należy traktować jako jej nie rozpoznanie w rozumieniu regulacji art. 386 § 4 k.p.c. (nie ustalona istota sprawy co do zasady nie może być rozpoznana).

Z tych powodów zachodziła konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy zastosowaniu podanej powyżej regulacji prawnej.

Reasumując zaskarżony wyrok jest wadliwy i dlatego w apelację jako uzasadnioną uwzględniono orzekając jak w sentencji w oparciu o regulację art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie prawe uwzględni zamieszczoną powyżej ocenę prawną i w celu jednoznacznego ustalenia istoty sprawy podejmie wskazane czynności.